

3. Beztsinna, Zh. P. (2012). *Perevagy vykorystannya mul'tymediyh zasobiv dlya organizatsiyi samostiynoi roboty studentiv u protsesi navchannya inozemnoi movy v nemovnomu vyshchomu navchal'nomu zakladi*. [Advantages of using multimedia tools for organizing independent work of students in the process of learning a foreign language in a non-linguistic higher education institution].

4. Buzdugan, O. A. (2015). *Vykorystannya mul'tymediyh zasobiv navchannya v konteksti osuchasnennya protsesu vykladannya inozemnoi movy*. [Use of multimedia learning tools in the context of updating the foreign language teaching process].

5. Vakolyuk, T. V. (2010). *Mul'tymediyi pidhid do intensyvnogo navchannya inozemnoi movy u vyshchomu viyskovomu navchal'nomu zakladi*. [Multimedia approach to intensive foreign language teaching at a higher military institution].

6. Vasilovskaya, M. N. (2008). *Ispolzovanie multimedia kak odnogo iz sredstv intensifikatsii samostoyatelnoy raboty pri izuchenii inostrannogo yazyka*. [The use of multimedia as one of the means of intensifying independent work in learning a foreign language].

7. Gordeeva, I. V. (2010). *Multimedia tehnologiya*. [Multimedia technology]. Novosibirsk.

8. Dzhonson, D. (2001). *Metodyi obucheniya. Obuchenie v sotrudnichestve*. [Learning Methods. Training in cooperation].

9. Klarin, M. V. (1989). *Pedagogicheskaya tehnologiya v uchebnot protsesse. Analiz zarubezhnogo opyita*. [Pedagogical technology in the educational process. Analysis of foreign experience]. Moskva.

10. Koltok, L. (2011). *Intensyfikatsiya navchalno-vyhovnogo protsesu v svitli suchasnyh pedagogichnyh diskusiy*. [Intensification of the educational process in the light of modern pedagogical discussions].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РОЖАК Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов.

МИКИТЕНКО Марія Михайлівна – аспірант кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ROZHAK Nataliya Volodymyrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Ivan Franko National University.

Circle of scientific interests: methodology of teaching foreign languages.

MYKYTENKO Maria Mykhailivna – Postgraduate Student of the Department of Primary and Preschool Education of Ivan Franko National University.

Circle of scientific interests: methodology of teaching foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2020 р.

УДК 377.8.011.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-189-160-163

ФЕСЕНКО Оксана Сергіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти

КЗВО «Дніпропетровська академія неперервної освіти» ДОР

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3666-3861>

e-mail: 777oxana7@i.ua

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У контексті реформи «Нова українська школа» модернізація науково-освітнього простору визначає необхідність професійного вдосконалення й підвищення рівня професійної компетентності вчителів початкової школи. Уміння будувати власну професіограму в освітньому просторі через самовдосконалення, мобільність, відкритість

до інновацій є важливими і необхідними в умовах сьогодення. Отже, питання впровадження в освітній процес інноваційних підходів, зокрема до застосування ігрових методів в умовах реформування Нової української школи, є своєчасним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна освітня система характеризується як глобальна система,

спрямована на пріоритет гнучких індивідуально адаптованих знань, а також на можливість отримання знань людиною протягом життя. Науковці зазначають, що основу концепції інноваційних підходів складають технологічні інновації в освіті; педагогічні інновації (пропонують нові методи, прийоми, форми викладання); організаційні інновації в освіті (Фокіна В. Н.). Освітня реформа України враховує сучасну тенденцію до інноваційного розвитку через важливі нормативні акти: закон «Про інноваційну діяльність», закон «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» та інші [4]. Питання імплементації нових педагогічних технологій, зокрема ігрових методів у педагогічне середовище досліджували І. М. Дичківська, О. Злобіна, М. В. Гриньова, О. І. Пометун [3]. Зазначимо, що питання інноваційного підходу до застосування ігрових методів на уроках «Я досліджую світ» у контексті реформи «Нова українська школа» досліджено недостатньо.

Мета статті – обґрунтувати нові підходи до застосування ігрових методів на уроках «Я досліджую світ» у контексті реформи «Нова українська школа».

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція Нової української школи пояснює ідеологію змін держави в освіті. Основними напрямками Концепції для подальшого обговорення й конкретизації дій у процесі освітньої діяльності є наступні: педагогіка партнерства (як на засадах взаємної довіри й поваги досягти високих результатів у площині співпраці між батьками-дітьми-педагогами); нові стандарти й результати навчання (які засоби оцінювання компетентісно-орієнтованого освітнього процесу; який інструментарій оцінювання компетентностей у зв'язку зі зміною знаннєвої парадигми на діяльнісну); автономія школи і вчителя (як розподілити ресурси між ланками управління; як визначити рівновагу між правами освітян, їх автономією та відповідальністю за результат освіти); фінансування освіти (як забезпечити рівність умов оплати послуг і отримання освітнього результату; як визначити внесок держави, органів місцевого самоврядування, батьків); готовність до інновацій (як забезпечити готовність суб'єктів освітнього процесу до інноваційних підходів; які зміни в формах і змісті освіти; як і де сформувати пілотні лабораторії для апробації інноваційних форм і змісту освіти). Важливо зазначити, що випускники нової школи – це особистості, «всебічно розвинені,

відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій» [2 с. 6].

Отже, готовність до інноваційних підходів визначається як пріоритетний напрям освітнього процесу.

Серед дев'яти ключових компонентів формули Нової української школи в контексті інноваційних підходів виокремлюються наступні положення: оновлений зміст освіти з опорою на компетентності; нова структура школи; оновлене сучасне освітнє середовище, здатне забезпечити необхідні умови, засоби і сучасні технології. Здатність до інноваційних кроків проявляється в наступних ключових компетентностях: уміння вчитися впродовж життя (здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь); ініціативність і підприємливість (здатність до генерації нових ідей); інформаційно-цифрова компетентність (критичне застосування інформаційних масивів; здатність сприймати, обробляти, користуватися, оновлювати контентом).

Отже, Концепція Нової української школи зорієнтована на прогресивні зміни щодо імплементації інноваційного підходу в освітній процес. Зазначена тенденція визначає траєкторію уточнення професіограми (вимог до формування професійної компетентності) вчителя початкової школи.

Професійна компетентність педагога є динамічним складним феноменом, з індивідуальним вектором утворення, в якому переплетені сучасні світові тенденції, вимоги часу, запити ринку праці, відповідні освітні орієнтири. Враховуючи об'єктивні зміни, науковці теоретично вдосконалюють структуру професійної компетентності вчителя, збагачують її сучасними компетентностями. У складі професійної компетентності часто зустрічаються наступні компоненти: предметна, методична, психолого-педагогічна, загальнонаукова компетентності. Відповідно до світових тенденцій, до складу професійної компетентності науковці пропонують віднести інформаційну компетентність, прогностичну, проєктивну, економічну, валеологічну та інші.

Методична компетентність вчителя Нової української школи є складним динамічним утворенням, «формування якого відбувається внаслідок здійснення наукової, навчальної та організаційно-методичної діяльності» [6]. Вчитель початкової школи проявляє здатність до інноваційної

поведінки, реалізації інноваційних підходів як методичну творчість.

Методична творчість як складник методичної компетентності вчителя «виявляється через здатність до методичного проєктування, створення нового оригінального методичного продукту, методичних цінностей на рівні мистецтва з опорою на інтуїцію й імпровізацію» [7 с. 6]. Методична творчість учителя початкової школи в процесі викладання предмета «Я досліджую світ» цілком залежить від методичної мобільності, яка проявляється у здатності до швидкого реагування на нову педагогічну ситуацію, здатності корегувати власну педагогічну поведінку; здатності спрямовувати власну інноваційну діяльність.

Викладання предмету «Я досліджую світ» в початковій школі вимагає від вчителя застосування сучасних підходів: діяльнісного, особистісно зорієнтованого, біоцентричного, інноваційного. Зазначені підходи взаємодоповнюють один одного. Запровадження інноваційного підходу до застосування ігрових методів під час викладання предмету «Я досліджую світ» дозволяє створити когнітивне творче середовище з метою отримання результату освітнього процесу на достатньому й високому рівнях.

Навчальна програма «Я досліджую світ» має на меті гармонійний особистісний розвиток здобувачів освіти: формування цілісного уявлення про наукову картину світу, засвоєння різних видів соціального досвіду. В умовах когнітивного творчого середовища застосування ігрових методів дозволяє ефективно викладати інтегровані знання, що стосуються сфери життєдіяльності, ціннісних орієнтацій, дослідницької поведінки, системи знань про природу.

Змістові лінії навчальної програми, що складають тематичну основу, визначені Державним стандартом початкової освіти, а саме: «Людина»; «Людина серед людей»; «Людина в суспільстві»; «Людина і світ»; «Людина і природа». Зміст навчальної програми, а також сучасні тенденції щодо автономного права вчителя обирати педагогічні форми, методи, засоби викладання змісту освітніх галузей Стандарту сприяють цьому в найбільш ефективній формі. Обмеженість учнів у власному досвіді поведінки в певних життєвих ситуаціях, зв'язку набутих знань із життям потребує включення до інтерактивної взаємодії учень-учень, учень-група учнів,

учень-педагог у процесі гри з метою дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Класифікація інтерактивних технологій навчання О. І. Пометун включає різноманітні ігрові методи і прийоми [3]. Використання ігрових методів і прийомів на уроках «Я досліджую світ» підвищує мотивацію дітей до навчання, активно стимулює емоційну сферу до активної науково-творчої пошукової діяльності. Включення ігрових методів у простір уроку дозволяє знаходити нестандартні рішення і робити «відкриття» в сутності природничих процесів і явищ. Можна стверджувати, що за таких умов формуються здатності до креативного мислення дітей на уроках «Я досліджую світ».

Необхідною умовою якісного перебігу обраного підходу до ігрових методів є правильний вибір теми. Організація освітнього процесу на уроках з предмету «Я досліджую світ» може відбуватися з використанням рольових ігор (галузь: «Людина» тема: «Стандарти поведінки в суспільстві»), дидактичних ігор (галузь: «Людина і світ» тема: «Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини»), гра-моделювання ситуації (галузь: «Людина і світ» тема: «Спостереження за добовими і сезонним змінами в природі»), гра-вирішення проблемної ситуації (галузь: «Людина» тема: «Розв'язання ситуацій морального вибору»). Ділові ігри й інсценування являють собою окрему групу імітаційних інтеракцій в технологіях ситуативного моделювання. Ігри зазначеного типу в просторі уроку «Я досліджую світ» створюють атмосферу, що сприяє формуванню у здобувачів освіти комунікативних здатностей, креативності й критичності мислення, сприяють командній роботі, заохочують до навчання, підвищують позитивну мотивацію до процесу навчання.

Під час проведення ділових ігор з дітьми на уроках «Я досліджую світ» імітаційні ігри вплинули на здатність аргументовано доводити думку, а також унаочнювати й презентувати власні висновки за допомогою технічних засобів.

Специфіка застосування імітаційних ігор на уроках передбачає ретельну підготовку вчителя на всіх етапах гри: аналіз змісту матеріалу за підручником «Я досліджую світ», визначення завдань і мети заняття, підбір засобів навчання і видів самостійної роботи, продумування особливостей стимулювання учасників ігри. Ефективність ігрових ситуацій визначається максимальним

наближенням їх до реалій життя з опорою на індивідуальний досвід дитини.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На основі проведених теоретичних досліджень зазначимо, що в процесі вивчення предмету «Я досліджую світ» інноваційний підхід до застосування ігрових методів визначено як ефективний і перспективний. Ігрові методи на уроках сприяють: створенню позитивної мотивації до навчання, поглибленому свідомому засвоєнню матеріалу, створенню позитивного мікроклімату і доброзичливих взаємин між дітьми, розвитку взаємоповаги й співпраці; реалізації інноваційного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного підходів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
2. Концепція Нової української школи: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Київ: 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serechnya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. К.: А. П. Н., 2002. 136 с.
4. Про освіту : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38-39 ст. ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
5. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособ. / Г. К. Селевко. М.: Народное образование, 1998. 256 с.
6. Фесенко О. С. Створення інтелектуально-творчого освітнього середовища як педагогічна умова формування методичної компетентності майбутнього вчителя / О. С. Фесенко // Педагогічні науки : зб. наук. праць. Херсон : Херсонський державний університет, 2017. Вип. LXXXVII, Т. 2. С. 127–131.
7. Фесенко О. С. Формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у процесі вивчення природничих дисциплін у педагогічному коледжі : Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. С. Фесенко. Кропивницький., 2018. 20 с.
8. Черкасов В. Ф. Сучасні методи навчання на уроках музичного мистецтва / В. Ф. Черкасов // Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (школа методичного досвіду): матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28–29 листопада 2016 року за ред. Л. С. Бровчак,

Л. В. Старовойт. Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2016. С. 290–295.

REFERENCES

1. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovacijni pedagogichni tehnologiji*. [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv.
2. *Kontseptsija Novoyi ukrayins'koyi shkoly*. (2016). [*The concept of the New Ukrainian School*]. Kyiv.
3. Pometun, O. *Interaktyvni tehnologiji navchannya: teoriya, praktyka, dosvid*. [Interactive learning technologies: theory, practice, experience]. Kyiv.
4. *Zakon Ukrayiny pro osvitu*. (2017). [Law of Ukraine about education].
5. Selevko, G. K. (1998). *Sovremennye obrazovatelnye tehnologii: ucheb.posob*. [Modern educational technologies]. Moscow.
6. Fesenko, O. S. (2017). *Stvorennya intelektualno-tvorchogo osvitnogo seredovyssha yak pedagogichna umova formuvannya metodychnoyi kompetentnosti majbutnogo vchytelya*. [Creating an intellectual and creative educational environment as a pedagogical condition for the formation of methodological competence of the future teacher].
7. Fesenko, O. S. (2018). *Formuvannya metodychnoyi kompetentnosti majbutnogo vchytelya pochatkovoyi shkoly u procesi vyvchennya pryrodnychih dyscyplin u pedagogichnomu koledzhi*. [Formuvannya metodychnoyi kompetentnosti majbutnogo vchytelya pochatkovoyi shkoly u procesi vyvchennya pryrodnychih dyscyplin u pedagogichnomu koledzhi]. Kropyvnyuczkyj.
8. Cherkasov, V. F. (2016). *Cuchasni metody navchannya na urokax muzychnogo mystecztva*. [Aktualni problemy mysteczkoj pidgotovky majbutnogo vchytelya Modern teaching methods in music lessons]. Vinnyca.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ФЕСЕНКО Оксана Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти КЗВО «Дніпропетровська академія неперервної освіти» ДОР.

Наукові інтереси: обґрунтування підходів до застосування ігрових методів на уроках «Я досліджую світ» у контексті реформи «Нова українська школа».

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

FESENKO Oksana Serhiivna – PhD in Pedagogical Sciences, Head of the Department of Preschool and Primary Education of Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» of Dnipropetrovsk Regional Council.

Circle of scientific interests: substantiation of approaches to the application of game methods in the lessons «I explore the world» in the context of the reform «New Ukrainian school».

Стаття надійшла до редакції 19.08.2020 р.